

Förslag 2010-01-12

Socialstyrelsens författningssamling

Ansvarig utgivare: Tf. chefsjurist Eleonore Källstrand Nord

SOSFS

2009:X (M)

Utkom från trycket
den 2010

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap;

beslutade den xxxxxxxxxxxx 2010.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 § 7 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen att meddela föreskrifter m.m. samt 5 § förordningen (2008:553) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas på landstingens verksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lagen (2008:552) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands.

Vad som i föreskrifterna och de allmänna råden sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting.

2 kap. Definitioner

1 § Följande begrepp och termer används i dessa föreskrifter och allmänna råd:

allvarlig händelse	händelse som är så omfattande eller allvarlig att tillgängliga resurser måste organiseras, ledas och användas på särskilt sätt
katastrofmedicinsk beredskap	beredskap för att kunna bedriva hälso- och sjukvård i syfte att minimera de somatiska och psykiska följdverkningarna vid allvarlig händelse
skadeområde	område runt skadeplats inom vilket sjukvårds- och räddningsinsatser leds och organiseras

Förslag 2010-01-12

3 kap. Grundläggande bestämmelser

1 § Enligt 7 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska varje landsting planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i befolkningens behov av sådan vård.

Enligt 7 § tredje stycket samma lag ska landstinget även planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls.

2 § Varje landsting ska säkerställa förmågan att tillhandahålla god hälso- och sjukvård i en situation som uppstår hastigt, oväntat och utan förvarning.

3 § Landstinget ska ha förmåga att vid olika typer av allvarliga händelser, i samverkan med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå, omhänderta drabbade och minimera de somatiska och psykiska följdverkningarna.

4 § Landstinget ska förbereda sin organisation, personal och utrustning för att vid allvarlig händelse kunna göra sjukvårdsinsatser i ett skadeområde, utföra sjuktransporter och omhänderta drabbade på vårdenheter.

5 § Landstinget ska redovisa till Socialstyrelsen om vilka förberedande åtgärder som har vidtagits för att säkerställa och upprätthålla den katastrofmedicinska beredskapen.

Landstinget ska vid en allvarlig händelse redovisa till Socialstyrelsen om händelsen och den förväntade utvecklingen samt vidtagna och planerade åtgärder.

4 kap. Ansvar för ledningssystem

1 § Varje landsting ska ansvara för att det ledningssystem som ska finnas, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:12) om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården, överensstämmer med bestämmelserna i det följande.

Förslag 2010-01-12

5 kap. Planering

Planeringsprocessen

1 § Grunden för planeringen av den katastrofmedicinska beredskapen ska utgöras av sådana risk- och sårbarhetsanalyser som varje landsting ska sammanställa enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Allmänna råd

I planeringen bör särskild hänsyn tas till sådana situationer som enligt risk- och sårbarhetsanalyserna allvarligt kan påverka hälso- och sjukvårdens tillgång till nödvändiga resurser samt förmåga till insatser.

2 § Landstinget ska vid planeringen utgå från en helhetssyn på den egna organisationen samt möjligheterna att samverka med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Allmänna råd

Planeringen bör genomföras med representanter för landstingsledningen, sjukhusens ledning, primärvården, ambulanssjukvården, smittskyddsläkaren och larmcentralerna. Även ansvariga för kommunikation, service och tekniska funktioner bör ingå.

Landstinget bör i planeringen samverka med kommuner, angränsande landsting, kommunal och statlig räddningstjänst, regionala polismyndigheter och statliga förvaltningsmyndigheter samt frivilligorganisationer. En gemensam terminologi bör eftersträvas för att underlätta denna samverkan.

3 § I planeringen ska ingå en bedömning av hälso- och sjukvårdens behov av kapacitet och uthållighet i förhållande till befolkningstäthet, infrastruktur och geografiska förhållanden.

4 § Landstinget ska vid planering och lokalisering av byggnader och olika installationer beakta hälso- och sjukvårdens behov av säkra och robusta lokaler samt möjligheten till skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN).

Landstinget ska planera för försörjning av el, tele- och datakommunikation, vatten, värme och andra väsentliga funktioner. För att säkerställa försörjningen ska reservanordningar installeras och driftspersonal ständigt finnas tillgänglig.

Förslag 2010-01-12

Katastrofmedicinsk beredskapsplan

5 § Varje landsting ska fastställa en katastrofmedicinsk beredskapsplan som beskriver hur hälso- och sjukvården ska organiseras och agera vid allvarlig händelse. Planen ska revideras fortlöpande.

Den katastrofmedicinska beredskapsplanen ska utgå från den plan som landstinget ska fastställa för varje ny mandatperiod enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Allmänna råd

Av den katastrofmedicinska beredskapsplanen bör det framgå

- vilken personal som ingår i den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen,
- vilka rutiner som finns för hur personalen larmas och kallas in för tjänstgöring,
- vilken utrustning som ingår i den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen,
- hur samordningen med andra aktörer är organiserad,
- vilka rutiner som finns för informationsöverföring mellan egna och andras verksamheter,
- vilka rutiner som finns för insatser vid kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser (CBRN),
- hur personalen utbildas avseende planens innehåll och övning av dess tillämplighet, och
- hur den katastrofmedicinska beredskapen ska följas upp och utvärderas.

6 kap. Organisation och personal

Organisation

1 § Varje landsting ska upprätta en katastrofmedicinsk beredskapsorganisation.

Denna organisation ska ha förmåga till

1. planering och samordning,
2. ledning och samverkan,
3. katastrofmedicinska insatser,
4. krisstöd och information, samt
5. uppföljning och utvärdering.

Förslag 2010-01-12

Rekrytering och utbildning

2 § Landstinget ska till den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen rekrytera personal som är lämpad för tjänstgöring inom organisationen samt ge dem kompletterande och ändamålsenlig utbildning.

3 § Landstinget ska säkerställa att personalen inom den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen har sådana kunskaper om innehållet i beredskapsplanen att den kan omsättas i praktiken.

Träning och övning

4 § Landstinget ska säkerställa att personalen i den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen regelbundet tränar och övar för att kunna upprätthålla och utveckla beredskapen och förmågan att göra katastrofmedicinska insatser vid allvarlig händelse.

Allmänna råd

Personalen bör årligen genomföra evakuerings- och brandövningar både vid sjukhus och inom primärvården.

Personal för krisstöd

5 § Landstinget ska ha förmåga att vid allvarlig händelse kunna erbjuda stödjande åtgärder i form av krisstöd till dem som är direkt eller indirekt drabbade.

Landstinget ska inom den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen utse en särskild ledningsgrupp som har till uppgift att leda och samordna krisstödet.

Allmänna råd

Krisstödet bör organiseras i samverkan med kommunernas socialtjänst.

Informationsinsatser

6 § Landstinget ska ha förmåga att vid allvarlig händelse kunna lämna information till allmänheten och företrädare för massmedia.

Förslag 2010-01-12

Informationsinsatserna ska samordnas såväl inom den egna organisationen som med samverkande myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå.

Allmänna råd

Vid information till allmänheten bör skälig hänsyn tas till kulturella skillnader och behovet av information på andra språk än svenska samt funktionshindrade personers särskilda behov.

Avtal med andra vårdgivare eller entreprenörer

7 § Om ett landsting har överlämnat genomförandet av en landstingskommunal angelägenhet av betydelse för den katastrofmedicinska beredskapen till någon annan vårdgivare eller entreprenör, ska landstinget säkerställa att dennes medverkan och roll i den katastrofmedicinska beredskapsorganisationen framgår av en skriftlig överenskommelse och av den katastrofmedicinska beredskapsplanen.

Av överenskommelsen ska det framgå att landstinget garanteras möjlighet till kontroll och uppföljning av verksamheten enligt bestämmelserna i 3 kap. 19 § kommunallagen (1991:900).

7 kap. Utrustning

1 § Landstinget ska säkerställa att hälso- och sjukvårdens försörjning av medicinteknisk utrustning, förbrukningsmateriel och läkemedel anpassas till de behov som kan uppstå vid allvarlig händelse.

2 § Landstinget ska säkerställa att den personal som ska arbeta i ett skadeområde tillhandahålls den utrustning som är nödvändig.

Allmänna råd

I vissa fall, t.ex. vid kemiska olyckor, bör personalen förses med personlig skyddsutrustning.

Den personal som vid allvarlig händelse ska arbeta i ett skadeområde bör med särskild utrustning kunna markera vilka patienter som ska prioriteras för behandling och sjuktransport.

Förslag 2010-01-12

8 kap. Ledningsorganisation vid allvarlig händelse

Särskild sjukvårdsledning

1 § Varje landsting ska förbereda en organisation, en särskild sjukvårdsledning, som vid allvarlig händelse ska ha förmåga att ta över och leda hälso- och sjukvården samt samverka med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Allmänna råd

Vid allvarlig händelse bör den särskilda sjukvårdsledningen ha förmåga att

- prioritera mellan och samordna olika verksamheter,
- omdisponera tillgängliga resurser,
- mobilisera resurser som inte är omedelbart tillgängliga, samt
- förflytta patienter och evakuera vårdenheter.

Sjukvårdsledare och medicinskt ansvarig

2 § Den särskilda sjukvårdsledningen ska i ett skadeområde vara bemannad med hälso- och sjukvårdspersonal som har förmåga att dels administrativt leda sjukvårdsinsatser (sjukvårdsledare), dels prioritera och besluta om medicinska åtgärder (medicinskt ansvarig).

Vid sjukvårdsinsatser i ett skadeområde ska beteckningarna sjukvårdsledare och medicinskt ansvarig användas.

Allmänna råd

Sjukvårdsledaren och den medicinskt ansvarige kan vara en och samma person.

Tjänsteman i beredskap

3 § Landstinget ska upprätta en funktion som är ständigt bemannad och har till uppgift att ta emot larm om allvarlig händelse. Funktionen ska kunna initiera och samordna det inledande arbetet i syfte att larma, verifiera uppgifter och informera om den allvarliga händelsen. Denna funktion ska benämnas "tjänsteman i beredskap".

Allmänna råd

Landstinget bör fastställa kriterier för när en operatör vid en larmcentral ska kontakta tjänsteman i beredskap.

Tjänsteman i beredskap bör i ett initialt läge ha befogenhet att leda och fatta nödvändiga beslut om landstingets hälso- och sjukvård.

Förslag 2010-01-12

9 kap. Katastrofmedicinska insatser utomlands

Skriftlig överenskommelse

1 § De landsting som upprätthåller beredskap enligt lagen (2008:552) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands ska ingå en skriftlig överenskommelse med Socialstyrelsen avseende de närmare villkoren för sådan beredskap.

Av överenskommelsen ska det framgå vilka personella och andra resurser som landstinget ställer till förfogande för katastrofmedicinska insatser utomlands.

Ersättning för kostnader

2 § Krav på ersättning för kostnader som är direkt hänförliga till katastrofmedicinska insatser utomlands och beredskap för sådana insatser enligt lagen (2008:552) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands ska framställas till Socialstyrelsen.

Framställan ska innehålla ett underlag som specificerar de kostnader som landstinget har haft för t.ex. lön, resor, läkarundersökningar, vaccinationer och försäkringar.

1. Denna författning träder i kraft den XXXXX 2010.

2. Genom författningen upphävs Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2005:13) om fredstida katastrofmedicinsk beredskap och planläggning inför höjd beredskap.

Socialstyrelsen

LARS-ERIK HOLM

Joakim Beck-Friis